

REDACȚIA

ARAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1.

N-rii de Duminică pe
an fl. 2.—

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERTIUNILE:

de 1 fr. garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 80 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

SITUAȚIUNEA ACTUALĂ.

I.

Încă dela întemeierea ziarului nostru am ținut să accentuăm în mod hotărât, că nu vom supune unei discuțiuni publice cauzele și împrejurările cari au produs în conducerea partidului nostru național certu, desbinări și în sfârșit paralizarea sa completă.

Am arătat totdeodată, că avem la mână acte și documente, cari publicate, ar face lumină în toate părțile.

Am declarat însă, că renunțăm dela așezămii publicațiuni și discuțiuni, deși ele ni-ar ușura mult pozițiunea noastră.

Ne simțeam și ne simțim datori a pune mai presus de toate interesele neamului românesc. Aceste reclaman, lăsând istoriei nepărtinitoare precizarea și judecarea faptelor petrecute, o stringere cât mai grabnică a rîndurilor sparte și o reinchegare a forțelor răsărite. Discuțiunile asupra trecutului mai recent ar fi deschis între noi rane nevindecate, ar fi deslanțuit patimi, ar fi produs amarăciune, ar fi sporit neînțelegerile și ar fi mărit desbinările.

Va să zică: s'ar fi ajuns tocmai scopul contrar celui indicat prin interesele mari ale poporului românesc.

Creдем a fi întimpinat în această privință aprobarea și consimțământul tuturor oamenilor de bine când am tăcut în fața atacurilor nesfârșite ale ziarului „Tribuna“, întemeiat de noi și de amicii nostri și susținut tot de noi și de amicii nostri în decurs de doisprezece ani.

Astăzi, după un an și câteva luni dela întemeierea ziarului nostru aici, la Arad, putem constata, că iritațiunile și înverșunările ce dominau viața publică în urma celor petrecute în comitetul național, s'au potolit și în parte mare au dispărut. Ele au făcut loc unei judecăți mai sobre și prin tre rîndurile coreligionarilor nostri politici se manifestă carăși reînvierea spiritului care în trecut a dat partidului național puterea pentru a se-
vrși fapte mari.

Decursul adunării naționale convocată în iarna trecută la Arad, ni-a dat probe neîndoioase despre aceasta. Între miile de Români, cari s'au prezentat cu această ocaziune la Arad, n'a fost nici unul care să nu aproabe atitudinea ziarului nostru.

Mai mult însă: la câteva săptămâni numai după această adunare, cu începutul anului curent, publicul a aprobat și încurajat ziarul nostru în așa măsură, încât el s'a lătit în chip ce întrecea prevederile chiar a celor mai optimiști dintre fondatorii ziarului.

Sub influența acestui curent, certăreții nostri confrăți dela Sibiu au trebuit să-și tragă seamă și ei, să mai slăbească cu atacurile și cu legenda tristă a „trădării“.

Ear' cât despre „Dreptatea“, a trebuit să dispară și azi cu cifre impunătoare am putea dovedi terenul ce pe fiecare zi foaia noastră îl câștigă în Bănat.

Nu mai încape deci nici o îndoială, poporul român se găsește pe calea

cea bună și adevărată: toți căutăm să ne reculegem din loviturile grele ce am primit, să ne desmetecim și să continuăm cu reînnoite puteri lupta pentru drepturile poporului nostru asupra.

Nimeni dintre noi nu este scutit de loviturile aceluiași adevăr. Toți mărturisim aceleași credințe politice. E deci natural, ca toți să luptăm împreună, după același plan bine cuprins, și cu vitejia ce numai reciproca dragoste frățească poate să inspire și încrederea nemărginită în isbânda finală.

Lupta noastră a tuturor este însă stângenită prin desorganizarea produsă de loviturile miserabile ale guvernului și prin neînțelegerile ivite între fruntași.

Naște deci o întrebare, al cărei răspuns are să fie programul acțiunii celei mai apropiate. Ne întrebăm adecă: Cum să înlăturăm greutatea?

Răspunsul nu este greu de dat: organizându-ne!

Pe setos îl potolești dându-i să bea. Pe răboinic ducându-l la luptă, pe cel laș scoțându-l dintre rînduri.

Lipsa de organizare la noi este atât de evidentă, în cât nu credem să se afle un singur luptător sincer, care să nu o mărturisească și să nu o regrete.

Pentru a ne da însă bine seama cum și de unde să pornească organizarea și în ce spirit să se desvîrșească această lucrare, — asupra căreia amicii nostri sunt de altfel de acord și au stabilit anume principii — trebuie să ne dăm seama de actuala situațiune, constatând câteva fapte, a căror apreciere ne va servi ca punct de plecare pentru acțiunile viitorului celui mai apropiat.

Vom face aceasta într'un articol următor.

Pactul economic. Corespondentul din Viena al lui „Magyarország“ a avut convorbire cu mai mulți oameni politici de acolo despre șansele pactului economic. Toți i-ar fi dat următorul răspuns stereotip:

„Dacă Ungaria are nevoie de reînnoirea pactului, plătească!“

Corespondentul dă în special, răspunsurile a trei bărbați politici: Dr. Lueger, Dr. Stránsky (fruntaș al Cehilor) și Dr. Steinwender (fruntaș al partidului german popular).

Dr. Lueger a spus „în prezența întreg partidului“, zice corespondentul:

„Invoiala cu Ungaria? D'apoi nu-ți-am spus încă în Octombrie anul trecut, că nu-ți cu puțință, scurt și cuprinzător: nu — e — cu — puțință. Înțelegi? Dintr'o mie de cauze nu e cu puțință.“

Și corespondentul adaugă: „Primariul Vienei și-a concentrat părerea în această unică vorbă, și atât este de convins despre imposibilitatea de a și-o schimba, în cât ține de prisos de a și-o expune măcar și cu un cuvânt mai pe larg“.

Dr. Stránsky a zis: „Nu ajunge să luăm în dezbateri proiectele de legi despre reînnoirea pactului. Și dacă, în cînda tuturor așteptărilor totuși am ajunge până acolo — pentru ceea-ce însă nu sunt de loc prospecte — nici un singur partid din parlamentul nostru nu le-ar vota.“

Răspunsul Drului Steinwender e prea lung, dar' rostul lui e același ca și în enunțările ce preced.

Sinodul arhiepiscopesc.

(Raport special.)

Sedința I. (12/24 Aprilie).

După cuvântarea I. P. S. Mitropolitului E. Sa numește mai întâiu pe notarii provizori ai presidiului din cler și mireni.

S'au ales apoi comisiile (6): verificatoare, organizatoare, bisericească, școlară, financiară și petiționară, în fiecare câte 9 membri: 3 din cler și 6 mireni.

S'au prezentat apoi sinodului actele încurte: raportul despre alegerea de deputat sinodal la Bistrița; cererile de concediu, rapoartele consistoriale și mai multe rugări adresate, competent și incompetent, sinodului. S'au dat fiecare comisiei la care aparține. Cu acestea întâia ședință s'a închis.

Sedința a II-a (13/25 Aprilie).

Președinte: Ex. Sa Miron Romanul. Notar: Mateiu Voileanu.

S'a verificat protocolul ședinței prime. S'au prezentat rugările alor 4 deputați pentru concediu anume: Cirlea (Abrud), Sim. Pașca (Sălciva) și Dr. Nic. Maier (Seliște) pe întreaga sesiune, și dep. Dr. Enea Draia (Abrud) pe 5 zile. Li s'a acordat.

Comisia verificatoare prin referentul Dr. Nic. Ivan a raportat asupra actelor electorale dela Bistrița. Deputatul Dr. Ioan Popescu s'a verificat deputat.

Sedința III. (14/26 Aprilie v.)

În ședința a treia a sinodului arhiepiscopesc transilvane s'a depus o propunere mai însemnată pe biuroul sinodal, anume prin deputatul Dr. V. Bologa, care avînd în vedere că numărul tinerilor cu pregătiri mai înalte, cu 8 clase și bacalaureat, se tot împuținează, în dauna ridicării nivelului clerului gr. or. în arhiepiscopesc, propune ca pe viitor tinerii absoluți de școale medii să fie primiți la cursul clerical cu întreținere gratuită.

Propunerea a fost predată comisiei organizatoare spre studiere și venire cu propunere în principiu asupra ei.

Propunerea, negreșit de însemnată, se prevede că nu are să fie primită de sinod, pentru-că, precum vi-am raportat, deja în ședința primă a predat comisiei organizatoare o propunere chiar pentru urcarea taxei seminarielor peste tot, fiind-că fondurile numai pot suporta cheltuielile ce trebuie să suplinească pentru clerici, azi, peste suma de 100 fl. ce o solvesc ei.

Astfel de și ca principiu bună, din cauze financiare propunerea anevoie va reuși.

Serbările de aniversare jubilară (de 25 ani dela moartea marelui Arhiepiscop Andreiu Săguna s'a hotărât să se aranjeze cu pompa cuvenită. Consistorul va da, la timp, instrucțiunile necesare preoțimei. Serbarile pie vor avea loc în 12/24 Iunie.

Măsuri disciplinare „radicale“ a propus comisia organizatoare față de membrii din consistor, cari fie din cauză de bătrânețe și neputință, fie din neglijență, nu-și împlinesc agendele la timp și în măsura recerută. Să fie adecă — pensionați. „Radicalismul“ acesta față de bătrânii din consistor, a fost combătut de Il. Sa Vicarul Dr. Pușcariu și o bună samă din sinod.

A fost însă primită cu o majoritate de 3—4 voturi.

Chestia Dobrenilor a venit și ea înainte. Se știe că a doua zi de Paști peste 30 fa-

mili gr. or. din Dobra, au făcut trecerea a doua, deci se consideră azi de trecuți în toată regula. Cu toate că astfel cazul e destul de grav, nu s'a aflat nimenea să deschidă asupra lui o discuție mai mare și cu asprimea ce poate merita. Poate erau convinși cei-ce ar fi putu'to face, că și-așa în zadar ar osteni să mai repareze ce e deja așa stricat aici. S'a îndrumat numai Consistorul arhiepiscopesc, prin conclud sinodal, „să facă tot posibilul, ca tulburărilor dela Dobra să se pună capăt cât mai curînd“.

Cazul dela Hondol, cu risipirea prin gendarmi a sinodului protopopesc, a fost adus în legătură cu raportul despre sinoadele parohiale. Dl P. Cosma a cerut Mitropolitului deslușiri. I-s'a spus că gendarmii au abuzat, fără știrea și învoirea autorităților locale comitatense. Dl Cosma a cerut, ca consistorul să întrevie la guvern imediat, ca să dea satisfacție autonomiei vătămate a bisericii și să ceară pedepsirea celor vinovați, dar să nu ne mulțumim numai cu făgădueli goale.

Sinodul eparchial aradan.

(Raport special.)

Sedința IV.

Paul Rotariu cere în scris satisfacțiune pentru vătămările ce i-le-a făcut părințele vicar Goldiș. Afacerea se predă anchetei.

La propunerea comisiei verificatoare se verifică G. Ardelean în cercul Vinga. Asemenea se verifică și Nic. Pop în cercul Vașcoului.

Urmează apoi verificarea cercului Arad. Aici de tot s'au înaintat 7 proteste. Comisiunea reconstruită acum prin Dr. G. Popescu propune reicierea protocoalelor Băntania, Tornaia, Micalaca și Cicer, și vice-versa, susceperea protocolului din Semlac, reiciat de colegiul scrutînător, și pe această basă să se facă nou scrutiniu. S'a făcut adecă calculul matematic, că câte voturi de ale lui Ciorogariu trebuie nimicite, ca să rămână candidatul curții în majoritate, și rezultatul acelu calcul a fost operațiunea cu nimicirea protocoalelor deoparte, și susceperea Semlacului de altă parte, unde Ciorogariu nu avea voturi. Pusă la vot cestiunea, propunerea comisiei obține o majoritate de 8 voturi.

Pentru întregire notăm aici, că în ziua următoare la autentizarea protocolului se cetește, că se anulează credenționalul lui Ciorogariu și se ordonează scrutiniu nou. Deputații surprinși de acest *deus ex machina* al nimicirii credenționalului, reso-nează. Nestor Oprean spune, că nici vorbă n'a fost de nimicirea credenționalului, și nici nu poate fi o atare absurditate, căci nimicirea ipso iure ar fi involvat alegere nouă, ear' nu scrutiniu nou. Preasfințitul însă taie firul discuțiunii cu aceea, că se provoacă la propunerea comisiei, care într'adevăr acum astfel se cetește, între incremenirea oamenilor de bine, de această păcăleală cu un fapt complinit.

Din decor ne mărginim a constata numai faptul, fără înfierarea acestui știclu ce seamănă a *fraus pia*.

Comisiunea organizatoare, prin referentul ei N. Zigre, propune a se exprima, prin ridicare și notă la protocol, condolența față de membrii decedați, ceea-ce se primește cu unanimitate.

N. Oncu atrage atențiunea sinodului asupra enormelor restante, cari figurează în rapoarte atât față de preoți, cât și față de

comune, și propune să fie rugat Preas., ca șeful Consistoriului și al diecesei, a face tot posibilul pentru incassare, ear' ce se dovedește de neincassabil, să se șteargă, ca să nu figureze și mai departe ca pretenșiune. La ce Preas. Sa da informațiunea, că sperativ se vor incassa, în acest an a detras datoriile preoților din ajutoriul de stat.

Comisiunea delegațională prin raportorul ei Nic. Zigre propune: să se iee la cunoștință raportul delegațiunii congresuale în afacerile de despărțire ierarhică, și să se îndrume comisiunea delegațională, ca să se intrunească cât mai curând și să constateze, că e deja suficient materialul pentru începerea proceselor.

Va să zică, cu procesele despărțirii ierarhice tot la adunarea materialului suntem. Dar' e de sperat, că domnul avocat din Brașov, I. Lengher, care mai ține în clacă și posturi bisericești în Arad, și și postul de notariu al delegațiunilor, acum fiind desărcinat de afacerile școlare, prin alegerea unui referent, va avea mai mult timp pentru afacerile delegaționale și va putea da mână de ajutoriu dlui avocat Emil Babeș, care ostenește întru „adunarea materialului“.

Comisiunea organizatoare propune un proiect de rezoluțiune contra proiectului de lege al guvernului relativ la întregirea salariilor preoțești. Acest proiect, publicat în „Trib. Pop.“, se primește cu unanimitate.

D. Antonescu, referentul senatului episcopesc, devenind deficient cere escontentare pe doi ani de zile în suma de 2400 fl., ear' sinodul îi acordă pe un an 1200 fl.

Corpul profesoral dela seminarul diecesan cere ameliorarea salariilor prin acordarea banilor de cuartir. Comisiunea propune: să se studieze mai înainte mențiunea și starea fondurilor prin comisiunei, și pe baza rezultatului ce se va obține se va pronunța în sesiunea viitoare.

Sedința a 5-a.

Se comunică desbaterea asupra petiției profesorilor pentru ameliorarea salariilor.

G. Cosma. Atrage atențiunea sinodului la un isvor, anume la postul de catichet la liecu, cu care e împreună o retribuțiune de 200 fl., și acum îi este dată catechisarea unui preot din sat vecin, părintelui Ciora, din Micălața, în vreme ce cu acele 200 fl., s'ar putea ajutara un profesor.

N. Mladin propune să fie luat și un profesor în comisiunea pentru eruirea resurselor.

Ios. Goldiș găsește destul de bine salariisăți profesorii noștri, căci cei dela stat încă nu au mai mult de 800 fl.

P. S. Sa Episcopul: e contra, ca să se alungă și un profesor în comisie, ear' pe

Ciora l'a instituit de silă de catichet, fiind că pe profesorii propusi nu i-a acceptat guvernul.

În sesiunea trecută interpelase P. Rotariu presidiul în privința incompatibilității postului de vicar episcopesc în Oradea-Mare cu deputația dietală. P. S. Sa respunsese atunci, că n'a dat voie păr. vic. Goldiș a candida la deputație, căci nici nu i-a cerut voia și apoi încât pentru neglijierea oficiului va cere dacă suferă oficiul ori ba prin absența păr. vicar. În decursul anului P. S. Sa cere dela consistorul metropolitan explicație asupra incompatibilității, ear' cons. metrop. răspunde, că afacerea nu aparține la competența sa, ci la competența P. S. Sale Epp. Mețianu, respective a sinodului epar. aradan.

Comisiunea organizatoare în punctul incompatibilității propune decretarea compatibilității, ear' în punctul scaderii în oficiu releagă afacerea la Episcop, ca să cerceteze încât ar urma scaderii pentru oficiu din absența vicarului deputat și să facă dispoziții conform rezultatului cercetării.

Se primește propunerea comisiunii.

La propunerea părintelui Mangra din sesiunea trecută, ca rapoartele consistoarelor să se tipărească și distribue între deputați, ca aceștia să fie orientați asupra chestiunilor prezentate la sinod, comisiunea, pe motivul că e neexecutabilă, deoarece sinodul plenar se ține numai Vineri înainte de duminica Tomii și costă mult, propune: a nu se tipări decât a se publica ulterior ca anex la protocolul sinodal.

Se prezintă raportul consistorului relativ la înființarea episcopiei respective consistorului din Timișoara, care pe temeiul datelor materiale susține că prin pierderea celor 4 protopopiate bănățene și anume: Lipova, Timișoara, Belinț și B. Comloș, și instituirea unei noue episcopii nu s'ar mai putea susține diecesa, ear' instituirea unui consistor fără episcop ar produce alte complicații și s'ar crea o autoritate în stare de compătimit între episcopii bogate rom.-cat. și sârbe, drept ce propune neființarea.

P. Rotariu. Nu primește motivele intereselor materiale și susține dreptul istoric la înființarea episcopiei în Timișoara.

E. Ungurean, pentru mângâierea credincioșilor din Bănat propune să nu se decrete definitiv abandonarea episcopiei din Timișoara, ci să se zică în conclud., că „de-ocamdată“ nu se poate realiza.

I. Goldiș e pentru înființarea consistoriului, căci ori-cât de sêrac, tot reprezintă biserica română între celelalte confesiuni, precum o reprezintă bună-oară și consistoriul din Oradea, căci și pe la sêracul vicariu ortodox să abat toate celebritățile cari

umblă prin Oradea-Mare. (C. Gurban: ei, dar' pentru altecelea. Rîsete).

N. Oncu e pentru propunerea comisiunei cu modificarea propusă de E. Ungurean.

A. Hamea o îndrugă cu politica orășenească, ca să se facă cât mai multe centre, e pentru episcopie. (Căci vezi Doamne, paserea mălaiu visează. Raportor).

N. Opresan face propunere categorică pentru înființarea unei episcopii, acum în sinod.

Dr. Putici cu pathos enunță, că e atentator acela dintre deputații bănățeni, care nu vorbește la aceasta cauză.

La acest apel urmează o comică perondare a celor provocați, cari spuneau și ei tot aceea-ce și ceilalți spusese, că adevărat să nu se abandoneze ideea episcopiei. Numai 2 au rămas atentatori și adevărați: Lengher și Proca.

În sfârșit N. Oncu pune chestia așa, că fiind combinat noul consistoriu din 4 protopopiate dela noi și din 2 dela Caransebeș pe care Caransebeșul îl cere sub iurisdicțiunea sa, să se clarifice mai înainte, că la care eparchie se ve adnexa noul consistoriu și până la înființarea episcopiei: la Arad ori Caransebeș? ca să nu se nască noue complicații în această afacere.

E. Ungurean propune și sinodul primește amânarea rezolvirii. Se redă dar' afacerea de nou comisiunei pentru a fi studiată și din acest punct de vedere și a reveni la altă sedință cu ea.

Sedința a VI-a.

Nic. Papp cere și i-se acorde concediu. Ign. Pap raportează, că a comunicat cu D. Antonescu concludul sinodului prin care i-se acordă escontentare pe un an, pe care-l primește și prin aceasta renunță la postul de referent, ear' sinodul decide în deplinirea acelu post devenit în acest scump chip vacant.

Urmează la ordinea zilei raportul comisiunei epitropoști. Raportor e Sava Raicu.

Raportul senatului epitropesc spune, că senatul epitropesc a fost manipulat de 3 referenți: D. Antonescu, I. Moldovan și preotul din Nădab D. Muscan. O anomalie unică în felul ei. Între atâtea moașe ce mirare, că nu dai de copil.

Comisiunea propune solicitarea executării concludului 108/897 relativ la înaintarea rațiociniilor, în care punct se relevează în deosebi neglijența protopopului din Radna. (Adevărat sub protopopul din Radna se pierd școlile, nu se dau școlotele etc., oare ce face acel protopop? Rap.)

Sinodul eparchial din Caransebeș.

(După „Foaia Diecesană“)

Sedința I (12/24 Aprilie).

La 12 Aprilie s'a deschis sinodul eparchial. Mai întâiu s'a celebrat sf. liturgie, oficiant P. S. Sa dl episcop Nicolau Popa, asistat de P. C. S. Filaret Musta, Mihail, Popovici, protopopul Orșovei, Andreiu Ghidiu, protopopul Caransebeșului, Ioan Pinciu, protopopul Ciocovei, părintele Tămășel din Vraniu și Ioan Pepa, preot în Mehadia.

La sfârșitul sf. liturgii s'a făcut parastas pentru metropolitul Andreiu baron de Șaguna, episcopul Ioan Popasu, și mecenatul Emanuel Gozdu.

La 12^{1/2} ore P. S. Sa deschide sinodul printr'o potrivită vorbire, care s'a publicat în Nr. 72, accentuând importanța autonomiei bisericești noastre și frumoasa chemare a deputațiilor, credincioși și reprezentanți adevărați ai bisericești.

După acestea înaltul presidiu prezintă rapoartele consistoriului cu exhibite întrate, apoi ridică sedința.

Sedința II (13/25 Aprilie).

După prezentarea mai multor rugări deputatului Ioan Pinciu face următoarea propunere:

Având în vedere, că în 5/17 Februarie 1899 se împlinesc 10 ani dela răposarea fericitului arhieru Ioan Popasu;

având în vedere, că fericitul, ca primul arhieru român al diecesei Caransebeșului dela restaurarea metropoliei, a fost timp de 24 ani cât a păstorit-o cel mai puternic stil al ortodoxiei și promovătorul cel mai destoinic al culturii religio-morale, naționale și pedagogice în diecesă;

având în vedere, că aducerea aminte de bărbații mari influențează în mod binefăcătoriu, întărindu-ne în împlinirea datoriunțelor noastre naționale, culturale și bisericești; având în vedere, că ideile și convingerile repositului Episcop se află depuse în pastoralele și cuvântările sale;

Consistoriul diecesan se însărcinează:

1. a dispune, ca în 5/17 Februarie 1899 să se țină în toate bisericile din diecesă parastas pentru fericitul Episcop;

2. să adune toate pastoralele și cuvântările emanate dela repositul Episcop și să le publice într'un volum, iar venitul curat să se adaugă la „fundatiunea Ioan Popasu“.

Se predă comisiunei speciale.

Raportorul Patriciu Drăgălina referesează asupra investigației efectuate prin consistoriul diecesan pe baza concludului sinodului eparchial Nr. 59 ex 1897 în urma protestului

Police Verso

ROMAN

de

Alexej Alexejevič Lugovoi

II.

(Urmare)

Alcadul însă nu voește să asculte cererea. Căci ar fi spre marea rușine a proprietariului ganaderiei, stabilimentului în care se crește taurii, dacă s'ar recurge la fuego. Ear' proprietariul e prietin intim cu alcadul, el încă se află în rândurile spectatorilor. Din ganaderia dînsului, esistentă din vremuri bătrâne, nu s'a prezentat încă în arenă asfelu de taur, față de care ar fi trebuit să se iee refugiu la banderillele cu foc. Ar fi o ne mai pomenită rușine pe bietul om!

Și alcadul dă din cap negativ: nu se supune dorinței publicului. E convins, că animalul se va infuria încă, dar' apatia lui nu și-o poate închipui. Apartado, aducerea de la ciurdă, s'a întemplat azi dimineața, în prezența dînsului, și simția o deosebită bucurie când a văzut acest animal; dar' își aduce aminte și de proba de furie de pe timpul tinereții taurului, și atunci la așa frumoase speranțe dase îndreptățire — ear'

acum, eată, să vină la rënd banderilla? Chiar și eugetul la aceasta pătrunde cu un pumnal prin inima bunului alcad.

Taurul însă tot nu se mișcă din loc și toate încercările toreadorilor de a l irita, rămân zadarnice. Nu are poftă de a ucide, dar' nici a se espune să fie ucis.

Mulțimea e indignată până la estrem și uitându-și de prezența regelui erumpe în injurături și amenințări la adresa alcadului. Spectatorii, pe cari îndărătnicirea dînsului i-a amărît, li arată pumnii și din toate părțile cade asupra lui furiosul strigăt:

— Fuego al alcade! Banderillas al alcade!

Pe fața regelui și a suitei sale se ivește un zimbet involuntar. Alcadul trebuie să cedeze.

Banderillele, de ori-ce capabilele banderille sunt aduse în fine în arenă. Mulțimea s'a liniștit și stă să soarbă cu privirile pe primul banderillo, care cu săgeata sa înaintea drept spre taur; acesta păstrează liniște, dar' la vederea înțoponatei banderille se dă încet înapoi și privește de sus până jos pe contrariu. Deodată se aude o pocnitură ca și cum s'ar fi slobozit un pistol și desperata săritură a taurului semnalează, că banderillerului i-a succes să-i înfige în grumazi două banderille cu foc.

Tartarice chinuri!

În aceeași clipită în care banderillele se înfig în pele, massa esplosivă ia flacări pocnind și sfărâind și arzând ranele deschise. Tartarice chinuri!

Cu bonecăt amenințatoriu aleargă acum taurul în sus și n jos prin arenă, ear' mulțimea satisfăcută strigă din toate puterile:

— Bravo, bravo toro!

Taurul își scutură grumazii, ca să și-i elibereze de banderillele din ei și să-și aline durerile ranelor de arsură. Într'acestea al doilea banderiller încă și aflase prilegiu de a se apropia de turbatul animal și i-a implântat în trup alte două săgeți de foc.

Oh, cum ard aceste rane!

Acum taurul caută obiect, asupra căruia să-și verse veninul; aleargă în toate părțile, își scutură coarnele în aer atât de înfiorător, încât acelea apar acuma încă și mai grozave. Și acum totul irită furia taurului: nu numai mantaua roșie, ci și numai zărirea sulitei piccadorului îl pune în turbare. Și eată, a și căzut deja ca prima victimă un cal sfâșiat prin pantece, abia ținându-se pe picioare își trage după sine intestinele un alt cal; cu mai multă precauțiune se joacă acum cu taurul campeadorii, căci animalul devine din ce în ce tot mai turbat și aleargă sălbatic în toate părțile prin arenă.

Se repede după un banderiller, îl ajungă, se lasă spre el ca un nor, ca un orcan. Banderillerul, strins la barieră sare peste grilagiuri, taurul însă îl urmează în complet avânt.

Puternice strigăte de bravo! răsplătesc taurului aceasta desperată săritură.

Și acum turbatul animal aleargă în sus și în jos pe îngustul coridor, încungiușă arena, căutând necontentit victima răsunării sale. Dar' toți îi fug din cale. Porțile se deschid spre a lăsa taurul să intre în arenă, el însă trece pe lângă ele și rămâne în coridor. Incep deci a-l lovi și a-lunga, dar' el nu se supune. Cu gura spumegătoare, plin de sânge, aici în acest strimt coridor voește să-și afle contrarul.

Și îi și succede. Un tândală de culo îi apucă în cale: taurul îl ia în coarne și într'o clipită îl aruncă peste barieră în arenă. Ca un buștean de peatră cade nefericitul pe năsipul arenei, mort deja.

Pe un moment se produce confuziune. Se aud câteva strigăte de compătimitire, câteva oftări. Soții grăbesc să ducă din arenă pe mortul culo. Dar' această nenorocire totată de puțin conturbă dispozițiunea mulțimei, ca și un cal străpunș, și de nou se îndreaptă spre taur atențiunea tuturor.

(Va urma.)

în contra alegerii de deputați mireni în anul XX Satul-nou, și la propunerea comisiunii se decide:

Sinodul verifică pe deputații Iosif Bălan și Ioan Bartolomeiu, pentru că gravaminele de presiune și influințare, ridicate în contra actului de alegere, prin investigațiunea efeptuită nu s'au constatat și pentru că și dacă nu s'ar computa voturile din protocolul electoral, din alibunariu, unde s'a dificultat confesiunea notarului sinodului electoral totuși rezultatul alegerii nu se alterează.

(Va urma).

Desbaterile

în parlamentul maghiar

supra proiectului de lege despre întregirea venitelor preoților necatolici.

Supliment la ședința din 15 Aprilie.

Printr'o scârpă din vedere tipografică a primas din declarațiunea făcută în această ședință de către ministrul Hlasiess încă următorul pasagiu, pe care-l complinim. Nume:

Nu se poate pretinde doară, ca acel ministru, care dă întregirea, să stea eventual cu totul impotent și nearmat față cu un preot, care dovedește o atitudine nepatriotică și-și uită de datorințele lui față de patrie. (Așa este! Așa este! în dreapta), sau ca să stea cu mâinile în sînu față cu o autoritate bisericască, care poate din simpatie față cu preotul acuzat, închide ochii față cu anumite uneltiri în contra statului, — uneltiri, față de cari însă statul nu poate închide ochii, ci e datoriu a îngrijii, ca preoții cu atitudine nepatriotică să nu fie împărțiți din sumele destinate pentru întregirea venitelor. În fine ministrul mai zise, că în acest proiect el află pe deplin apărute marile interese naționale“.

Ședința dela 16 Aprilie.

Coloman Tisza: ... „Atât ca Maghiar, cât și ca protestant el primește proiectul. Ca Maghiar îl primește, deoarece vrea, ca fiecare fiu al țării să simtă, că în momentul, în care părăsește patria, nu mai poate conta la nici un ajutoriu din partea statului. (Vii aprobări în dreapta). Ca protestant îl primește cu atât mai ușor, (Sgomot în stânga) deoarece este convins, că nu se va ivi cas, când aceste măsuri să trebuiască a se aplica față cu vro-un coreligionar al său. Termină laudându-se, că vor fi oameni, cari nu știu ce va să zică convingerea conștiinței, el însă știe; a urf nervilismul în toată viața lui. (Mare ilaritate, contraziceri și sgomot în stânga și stânga extremă). Două lucruri nu trebuie să se uite: întâiu, că omul s'a născut ca cetățean al patriei... „

Saghy Gyula: Biserica greco-orientală față cu interesele de stat maghiar a observat o atitudine neutrală, de multe ori opozițională, ba nu odată chiar dușmănoasă. Dacă crede cineva, că biserica greco-orientală, cu deosebire cea română, — căci aceea este totodată și biserică națională — prin interese materiale o vom putea aduce în legături mai strinse cu interesul statului maghiar, eu mă tem, că această frumoasă speranță e numai o amăgire, care va fi succedată de-o amară decepțiune. Nu putem închide ochii în fața faptului, că între credințioșii acestei biserici sunt foarte mulți, cari au tendențe contrare statului, între preoții lor sunt mulți, cari neconținut agită în contra unității statului maghiar. Față cu acestia trebuie să luăm poziție fățișă, căci politica de struț întotdeauna s'a obicinuit a avea urmări rele“... „

Urmând apoi a vorbi și despre Jidani, ține a constata, că

„plăngerile privitoare la atitudinea contrară statului și măsurile luate în legătură cu acestea, numai din considerațiune față cu greco-orientalii sau luat în proiect“.

Ședința dela 18 Aprilie.

Sima Ferencz se miră, că Tisza, ca protestant cutează să ia în apărare proiectul. Acesta e cel mai mare atentat politic. Ori cine în această cameră poate să se provoace la convingerea sa, afară de un singur om și acesta e Coloman Tisza. Cum cutează a se provoca la convingerea și la protestantismul seu acel Tisza, care a nimicit autonomia bisericii protestante și a provăzutu-o cu un organism aproape identic cu al bisericii catolice.

Teofil Fabiny: Aproabă dispozițiunea din proiect, prin care guvernului i-se dă dreptul de a controla, ca nu cumva preoții să întrebuințeze pentru scopuri contrare statului dotațiunea, ce au s'o primească din visteria statului.

Oskar Meltz (Sas) află neadmisibil acest proiect, deoarece ce el stă în contrazicere cu egala îndreptățire, cu autonomia și cu independența confesiunilor, și mai întâiu de toate trebuie să protesteze contra spiritului, din care a isvorit acest proiect... Minutul salariului îl află atât de mic, încât e chiar rușine. Se provoacă la legea introdusă de guvernul prusesc, după care preoții de-acolo primesc 1800 mărci la an și după 25 de ani de serviciu se urcă la 4000 mărci. Pentru aceea însă guvernul prusesc nu și rezervă asupra preoților drepturi și condiții, cum face guvernul unguresc.

Ajutorarea în acest mod a preoților simplamente îl face pe preot funcționar al statului. Crede oare ministrul, că el ori organele lui vor supraveghia mai bine asupra vieții morale a preoților, decât autoritățile bisericesti? Proiectul e brutal, căci admite presupunerea, că confesiunile absolvă pe un preot, care moralicește este vinovat, și că vor stoarce ajutorul pe baza unor date false.

Ce privește partea, care se referă la uneltirile în contra statului, vorbitorul nu află cuvinte pentru a și pute exprima scandalizarea sa. Unde se mai află stat în Europa, în care în cestiunea delictelor pentru acțiuni în contra statului să se poată aduce sentințe de osândă înafară de procedura judecătorească ordinară, ba încă cu ignorarea acesteia? Dacă legile în privința aceasta sunt defectuoase, pentru ce nu le dircegeți? (Așa este! în stânga). E în adevăr trist, că astăzi, la 109 ani după enunțarea drepturilor omului, trebuie să pretindem serios acel drept uman, după care nimeni nu poate fi scos de sub judele său competent. (Sgomotoase aprobări în stânga). Dar, on. cameră, toate acestea nu sunt, decât efluxul acelu spirit care se estinde și se manifestă în dimensiuni tot mai îngrijitoare în întreg sistemul nostru de guvernare... „

Iuliu Kubinyi: ...Și pe care d-ta l'ai sprijinit cu atâta credință (Ilaritatea).

O. Meltz: ...Omnipotența de stat, centralismul dus până la nebuniă, amestecul în toate și torturatul merg mână în mână cu spiritul acela de suspiționare, de persecutare și de ură, care a caracterizat vechiul stat polițienesc și care este un soț al sistemului, ce cunoaște numai măsuri brutale, dar care nu cunoaște prevenirea moderată, circumspectă și prevăzătoare, — al acelu sistem, care guvernează cu gendarmi, cu procurori de stat, cu baionete, cu censură și cu cabinete negre. Aici am ajuns în anul jubilar al legislațiunei din 1848.

Nu există țeara pe întreg rotogolul pământului, unde cetățeanul să fie atât de legat de toate părțile, de mâni și de picioare, în brațele de polip ale statului, ca la noi, unde este atât de îngrozitor numărul existențelor, cari atornă dela stat, respective dela guvern, fiind sclavii acestuia. (Vii aprobări în stânga și stânga extremă.)

NOUȚĂȚI

Arad, 2 Mai n. 1898.

Părechea regală română la Fiume. MM. Lor regele și regina României

eri după amiază au făcut excursiune de la Abbazia la Fiume, spre a face vizită guvernului conte Ladislau Szapary. După vizită părechia regală a făcut prin oraș preumblare cu trăsură și apoi s'a reîntors la Abbazia, de unde va pleca spre București poimâne.

Patriotismul austriac. O eclatantă dovadă despre patriotismul austriac a dat în zilele trecute o firmă de frunte din Viena. Având firma respectivă lipsă de unii articoli industriali, pe cari producții din Ungaria pot să i lifereze mai efin și în calitate mai bună, totuși nu a reflectat la acest ofert, ci mai bucuros a cumpărat dela producții austriaci, de și mai scump și de calitate mai slabă.

Representatul din Viena al firmei industriale ungurești scrie referitoriu la respingerea ofertului următoarele:

„Că ne-am fi scumpit prea tare, e numai pretext. După cum vi-am comunicat deja mai nainte, austriacii pur și simplu nu vosc să cumpere nimic din Ungaria, chiar și când aceleși lucruri au să le plătească aici mai scump. Aceasta e esplicarea respingerii. —

Nuntă de aur și moarte. În Visley, orașel în Schleswig, ferariul Francisc Iohnsen și-a serbat în zilele trecute nunta de aur: 50 ani trăiți la olaltă cu nevastă-sa. S'au adunat la casa ferariului prietini și cunoscuții, încingându-se o veselie ca la adevărate nunți. Cătră miezul nopții însă, când veselia ajunsese la culme, s'ărbătoritul Iohnsen a murit subit, lovit fiind de apoplexie la inimă.

De mirat, și chiar și de necrezut e însă ceea-ce spun zărele, că adevărat și-au continuat petrecerea până în zori, ca și cum nimic nu s'ar fi întemplat cu Iohnsen.

Tropon — albumin artificial. Dr. Finkler, profesor la facultatea de medicină de la universitatea din Bonn, a raportat la congresul igienic din Madrid, că i-a succedat să prepareze pe cale chimică albumin artificial, albuș de ou. În disertațiunea sa intitulată „Isvoară efine pentru nutrirea publică“, savantul profesor arată marile avantagii ale acestei descoperiri, cu ajutoriul căreia spesele nutrirei unui om se pot reduce la suma de 30 cr. pe zi. Este de mare însemnătate invențiunea profesorului Finkler mai ales pentru bolnavi. Stomachul unui bolnav poate suporta 30—70 grame de tropon, ceea-ce corăspunde la 150—350 grame de carne, 200 gr. de tropon sunt egal de nutritoare cu 2 fonți de carne.

Prin această invențiune se realizează în parte prezicerea lui Berthelot pentru viitorului îndepărtat, că omenimea se va nutri cu nutremături în formă de pilule, ori hapuri.

Munca intelectuală și oboseala mușchilor. Dr. Halleorden de la Königsberg, a scris în „Deutsche medizinische Wochenschrift“ următoarele, despre cercetările lui Kemsies: Nearastenicii (bolnavii de nervi) din pricina muncii prea încordate cu capul, se plâng, nu de durere de cap și de alte simptome plecând de la croeri, ci de slăbiciune în mâni și picioare, de oboseală la mușchi. După teoria lui în privința sensibilității și a comunicărilor în centrele creierului, pot să aibă loc felurite transporturi. După cum gândind și scriind, unii inervează organele vorbirei, tot astfel energia nervoasă poate să apuce pe alte căi și să se cheltuiască. Se știe apoi, că munca repede și intelectuală mai ales la cei nedepriși, liberează prea multă energie nervoasă, care se cheltuește înzadar. Un fapt înse e sigur: oboseala în urma muncii intelectuale cere repaos și drul în chestie sfătuește pe bolnavii de nervi

să și intrerupă munca de 5 până la 12 ori pe zi și să se odihnească până la 5 minute pe o bancă de lemn orizontală, culcați pe spate, cu deseversire orizontal. Plimbarea nu repausează creierul, dacă nu e făcută cu plăcere și dacă nu dă bolnavului repaus intelectual. Ori-ce oboseală mușchulară mărește încă enervarea din cauza muncii intelectuale. Plimbarea e de folos pentru a opri munca intelectuală, dar nu prin mișcarea ce facem. Și totuși atâția muncitori cu capul se cred datori a face neapărat o plimbare de atâția chilometri pe zi, când, pentru a se repausa de munca lor, li-ar fi mai bine să stea trântiți pe o sofă, să stea în pădure sau să și petreacă timpul fără a munci cu mintea și să se „distreze.“

Observație literară. Primum următoarele rânduri:

Onorată Redacție!

Drept întregire a raportului despre producțiunea meseriașilor români din loc, publicat în Nrul 70 al „Tribunei Poporului“, Vă rog să binevoiți a da loc în prețuita-vă foaie și următoarelor reflecțiuni.

Teatrul național, tocmai fiind-că este național, are să cultive și limba națională. Piesa reprezentată de meseriașii noștri e scrisă în limba literară, cu toate acestea diletanții noștri vorbiau în graiul nostru provincial cu: *tyinye (tine) gyela (dela), tyiar (chiar)* etc. O greșală aceasta, care jignește mult simțul estetic al publicului. Este deci de dorit, ca la iustruirea diletanților în viitor să se pună mai mare temelie pe limbă, ca astfel noi și prin atari reprezentațiuni teatrale să contribuim la cultivarea limbii și îndeosebi la generalizarea limbii literare române.

Omicron.

Medic român în Karlsbad. Med. Univ. Dr. Romulus L. Crăciunu, medic clinic în spitalul univers. imp. reg. din Viena (Clinica dlui consilier de curte Prof. Neusser.) Specialist pentru morburile interne. Medic al asociațiunei pentru îngrijirea studenților morboși din Viena Protector: Majestatea Sa Impăratul etc. etc.

Ord. din 1 April—1. Octomvrie dela oarele 6—11 a. m. și 2—5 p. m. în Mühlbadgasse casa „Schwarzes Ross“.

Păziți-vă sănătatea! Tuturor celor-ce sufer de boale de piept, de boală de apă, de mistuire neregulată, dureri de stomac, de reumatism, guturai dureri de ochi și alte boale lăuntrice, apoi pentru boale de copii, se recomandă cu multă căldură medicamentele Kneippiane.

Se pot căpăta de-adreptul sau prin postă dela farmacia dlui Dr. Iulius Schopper în Oravița (Krassó-Szórény m.)

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din numita apotecă!

Doritorii ce vor a-și procura porumb (cucuruz) românesc, calitate bună, sănătoasă, cu preț moderat, se se adreseze la dl C. M. Zănescu, afacere de comisiune în Brașov, care se ocupă de mult cu această afacere.

AVIS!

Am onoare a face cunoscut On. public român, că eu I Malu a. c. îmi strămăt locuința și cancelaria în casa proprie, strada Fabian Nr. 7. (Casa fostului avocat Tarjányi Vilmos).

Dr. STEFAN C. POP, avocat.

Editor: Aurel Popovici-Barciann. Redactor responsabil: Ioan Russa Șiriano.

Bibliografie.

„Biblioteca Noastră“ de sub direcțiunea dlui *Enea Hodoș* profesor în *Caransebeș* apare în fie care lună.

Numerele apărute până acum sunt: Nr. 1. S. Secula, „Realități și Visări“, novelete. — Nr. 2. Iosif Bălan, „Iancu de Hunyad“, cerc. istorică. — Nr. 3. și 4. G. Coșbuc, „Versuri și Proză“. — Nr. 5. Gr. Alexandrescu, „Fabule alese“. — Nr. 6. N. Macovișteanu, „Dela Sate“, piesă teatrală. — Nr. 7. Zotti Hodoș, „Intocmai!“ comedie.

„Istoria universală“ pentru școalele secundare de *Vasilie Goldiș*, profesor. Volumul III. *Evul nou*. Editura librăriei Nicolae I. Ciurcu, Brașov. 1897.

„Manual de Theologia Morală“ de *Dr. Athanasie Mironescu Craioveanu*, profesor la universitatea din București. Tipografia „Cărților bisericești“.

„Treizeci de ani de domnie ai Regelui Carol I.“ Cuvântări și acte. Vol. I. 1866—1880. Volumul I. 1881—1896. Edițiunea Academiei Române. București 1897.

„Gramatica Română“ pentru învățământul secundar de *Ioan Petran*, profesor. Partea II. Sintaxa. Arad. Editura autorului. Se poate căpăta și la administrația „Tribuna Poporului.“

„Abecedar ilustrat“ compus pe baza principiilor pedagogice moderne de învățării: *Iosif Moldovan*, *Nic Ștefu*, *Iuliu Groșorocun*, *Nic. Boscaiu* și *Petru Vancu*. Prețul unui exemplar 20 cr. A se cere la administrațiunea „Trib. Pop.“

Poesii de *Aurel Ciato*. Un elegant volum de peste 100 pagini, cuprinzând 40 de poesii dragălașe atât prin gândirile, cât și forma în care sunt turnate.

„Acte și documente relativ la Istoria Renașterii României, publicate de *Dimitrie A. Sturdza*. București. 1888—1896. Tipografia Carol Göbl. Cuprinde:

Volumul I 1) Tractatele dintre Principatele Române și Turcia. 2) Tractatele dintre Principatele Române și Rusia. 3) Tractatele dintre Turcia și Austria. 4) Tractatele dintre Turcia și România. 5) Tractate și acte dintre Puterile Europene relative la Poarta Otomană și Principatele Române.

Volumul II. Acte și documente dela 1844 până la încheierea Tratatului de Paris din 30 Martie 1856.

Volumul III: Broșuri relative la situațiunea Principatelor Române după tractatul de Paris. Prețul 15 lei.

Volumul IV: Acte și documente dela 1 Martie până la 30 Iunie 1857.

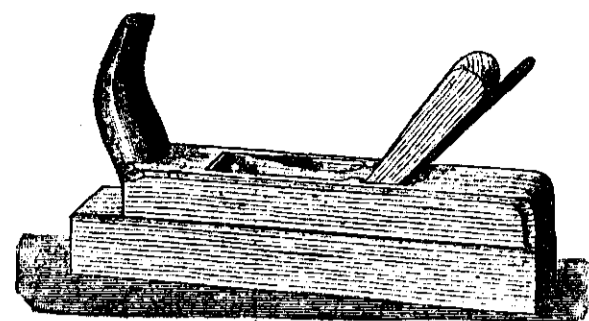
Volumul V: Acte și documente dela 1 Iulie până la 31 Decembrie 1857.

Volumul VI: Partea I: Procesele verbale ale Adunării ad-hoc a Moldovei, dela 22 Septembrie, până la 21 Decembrie 1857.

Partea II: Procesele verbale ale adunării ad-hoc a Munteniei dela 30 Septembrie până la 10 Decembrie 1857 (Divanul ad-hoc din 1857 și Comisiunea Europeană din 1856—7)

Volumul VII: Acte și documente din anul 1858 până la înălțarea lui Alexandru Ion pe tronul Principatelor-Unite în anul 1859.

„Litrgia Sfintului Ioan Crisostom“, culeasă, aleasă și întocmită pe baza melodiilor vechi bisericești, pentru corul școlarilor pe două voci — sopran și alt — de *Nicolae Ștefu*, învățător în Arad. Se poate comanda dela autorul și administrațiunea foii noastre.

CARL F. JICKELI

(165) 1--10

SIBIIU

trimite la cerere gratis și franco bogatul seu

PREȚ-CURRENT

(lista de prețuri) ilustrat și în limba română, asupra tuturor sculelor (unelte) de lucrări de lemn, pentru măsari și sculptori.

DESCHIDERE

DE

ATELIER

în

Piața Tököli Nr. 8.

pentru

croitorie de vestminte bărbătești, care se va efectua după cea mai nouă metodă

și cu

Prețuri moderate.

Rog onoratul public pentru sprijinul binevoitor, asigurând că imi voi da toată silința a satisface cerințelor cu cea mai mare acuratețe și promptitudine.

Cu toată stima.

Nicolau Iosif.

(148) 13—

„Victoria“

institut de credit și de economii
SOCIETATE PE ACȚII.

Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif Nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții	fl.	300.000
Fond de rezervă	„	100.000
Depuneri	„	1.000.000
Circulația anuală	„	15.000.000

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuează momentan după sosirea comandai.

111—(4)

Diracțiunea institutului.